

Αναδιφώντας το χθες (283)

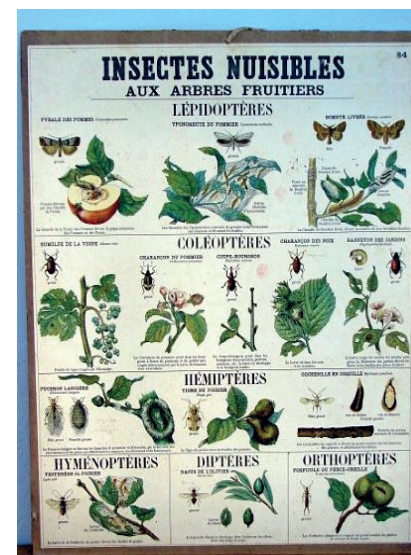
Ξενάγηση στην εκπαιδευτική ιστορία του Δυτικού Ρεθύμνου

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ*

Μετά το πρόγραμμα «Μια μέρα στο Σχολείο της κυρίας Αμαλίας» (Ξενάγηση και εκδήλωση, 2018), τον «Περίπατο στην εκπαιδευτική ιστορία του Ρεθύμνου Α' και Β'» (2019 και 2020), τον «Περίπατο στην εκπαιδευτική ιστορία του Αγίου Βασιλείου» (2021) και τον «Περίπατο στην εκπαιδευτική του Αμαρίου» (2022, φωτογραφία), που έχουμε διοργανώσει με τις «Ημέρες Ρεθύμνου» με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Εκπαιδευτικών, σειρά έχει φέτος ένας περίπατος στην εκπαιδευτική ιστορία του Δυτικού Ρεθύμνου. Αύριο Σάββατο οι ενδιαφερόμενοι θα συγκεντρωθούμε στις 9.00 το πρωί στην πλατεία Συνατσάκη (πάρκινγκ Λαϊκής Δευτέρας) για να συμπυκνωθούμε στα ιδιωματά μας αυτοκίνητα και να πραγματοποιήσουμε την έκτα κατά σειράν εκπαιδευτική μας περιήγηση.

Θα γνωρίσουμε από κοντά την εκπαιδευτική ιστορία έξι χωριών του Δυτικού Ρεθύμνου, φτάνοντας μέχρι του «Καμπανού» και τα «Βαλκάνια». Θα μάθουμε για αρρνεναγωγεία, παρθεναγωγεία και δευτεροβάθμια σχολεία και θα επισκεφθούμε μερικά από τα διασωζόμενα διδακτήρια, το αρχαιότερο από τα οποία του 1864, ηλικίας δηλαδή 160 χρόνων. Στα Ρούστικα θα κάνουμε το μεσημέρι προβολή-συζήτηση για την εκπαιδευτική ιστορία άλλων 22 χωριών, τα οποία δεν είναι δυνατόν να επισκεφθούμε, η οποία επίσης είναι ανοιχτή σε κάθε ενδιαφερόμενο, ενώ θα έχουμε την ευκαιρία να δούμε από κοντά το δυσεύρετο υλικό εποπτικής διδασκαλίας (φωτογραφία), ηλικίας ενός αιώνα, που διασώζεται στο διδακτήριο αυτό.

Αργυρούπολη. Θα ξεκινήσουμε από την Αργυρούπολη, στην οποία αλληλοδιδασκτικό σχολείο πρωτολειτούργησε το 1840. Από το 1901 μέχρι το 1929 λειτούργησε επίσης παρθεναγωγείο, ενώ κατά τη δεκαετία του 1880 είχε λειτούργησει και ελληνικό σχολείο (σχολαρχείο). Θα επισκεφθούμε το διδακτήριο του αλληλοδιδασκτικού αρρένων του έτους 1865 και αν προλάβουμε το νεότερο του 1951, ενώ θα κοιταχθούμε και στο κλειστό Γυμνάσιο (φωτογραφία μαθητών και εκπαιδευτικών έτους 1967), στο οποίο στεγάζεται σήμερα Εργαστηριακό Κέντρο Φυσικών Επιστημών.

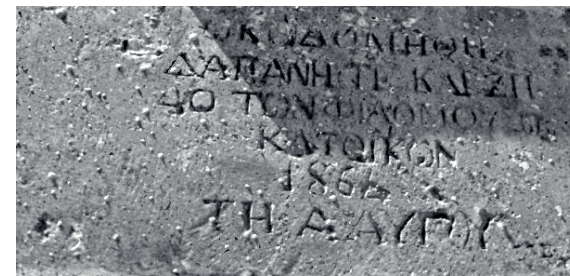
Ζουρίδι. Στη συνέχεια θα μεταβούμε στο Ζουρίδι στο οποίο πρωτοβάθμιο σχολείο πρωτολειτούργησε το έτος 1872, ως ιδιοσυντήρητο. Επανιδρύθηκε το 1899 ως γραμματοδιδασκαλείο και ανέστειλε τη λειτουργία του κατά τα πρώτα έτη της δεκαετίας του 1910. Επαναλειτούργησε το 1916. Στο Ζουρίδι λειτούργησε επίσης επί σειρά ετών schoλarchείο. Θα επισκεφθούμε εξωτερικά το κτήριο που το στέγαζε (υποστατικό Μπύρη, φωτογραφία), καθώς και το πρώτο διδακτήριο του δημοτικού σχολείου, που ανεγέρθηκε το 1872. Το δεύτερο διδακτήριο στεγάζει σήμερα δημοτικό κτηνιατρείο.

Άγιος Κωνσταντίνος. Σειρά θα πάρει ο Άγιος Κωνσταντίνος, ο οποίος όπως και τα γειτονικά Ρούστικα, έχει μεγάλη εκπαιδευτική ιστορία. Αλληλοδιδασκτικό σχολείο λειτούργησε στο χωριό προ του έτους 1850, με τη βοήθεια της Επιτροπής επί των Σχολείων της Κρήτης. Το έτος 1903 ιδρύθηκε στον οικισμό και κατώτερο παρθεναγωγείο, το οποίο από το

Ρούστικα. Αλληλοδιδασκτικό σχολείο λειτούργησε στα Ρούστικα προ του έτους 1850, με τη βοήθεια της Επιτροπής επί των Σχολείων της Κρήτης. Από το 1878 ξεκίνησε η λειτουργία και ολιγόχρονο ελληνικό σχολείο. Από το 1900 μέχρι το 1904 λειτούργησε επίσης κατώτερο παρθεναγωγείο. Από το 1907 το σχολείο του οικισμού λειτούργησε ως παρθεναγωγείο, μέχρι το 1909 που συγχωνεύθηκε με εκείνο του Αγίου Κωνσταντίνου, οπότε το σχολείο αρρένων επαναλειτούργησε. Το διδακτήριο που θα επισκεφθούμε ανεγέρθηκε την περίοδο 1865-1875, όπως φαίνεται από την αφιρωτική επιγραφή και το 1922 απέκτησε πλουσιότερη συλλογή εποπτικού υλικού από τη Γαλλία. Το 1929 προστέθηκε δεύτερη αίθουσα, ενώ το παρθεναγωγείο είχε στεγαστεί σε αίθουσα του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, που σώζεται.

Φραντζεσκια-Μετόχια. Το σχολείο των Μετοχιών ήταν το πρώτο που λειτούργησε στο Δυτικό Ρέθυμνο, ήδη από το έτος 1837. Το 1860 με τη βοήθεια της Επιτροπής επί των Σχολείων της Κρήτης, μετατράπηκε σε αλληλοδιδασκτικό. Τη λειτουργία του επιχορηγούσαν οι μονές Προφήτη Ηλία Ρουστίκων και Παναγίας Μυριοκεφάλων. Κατά το σχολικό έτος 1909-1910, λειτούργησε ως παρθεναγωγείο. Το διδακτήριο στο οποίο στεγάστηκε και θα επισκεφθούμε οικοδομήθηκε το 1864 με έξοδα των κατοίκων, όπως φαίνεται από την λαξευμένη σε γωνιακό δόμο επιγραφή. Περιλαμβάνει αίθουσα διδασκαλίας και διώροφη κατοικία δασκάλου. Εξυπηρέτησε τις ανάγκες του σχολείου μέχρι την οικοδόμηση του νεότερου διδακτηρίου, το έτος 1968.

Πρινές. Αλληλοδιδασκτικό σχολείο λειτούργησε στον Πρινέ προ του έτους 1850, με τη βοήθεια της Επιτροπής επί των Σχολείων της Κρήτης. Το έτος 1902 ιδρύθηκε στον οικισμό και αδιαίρετο παρθεναγωγείο. Το πρώτο διδακτήριο του οικισμού, το οποίο και θα επισκεφθούμε, οικοδομήθηκε το έτος 1870. Το διδακτήριο αυτό χρησίμευσε αργότερα για την στέγαση και του παρθεναγωγείου, με την οικοδόμηση διαχωριστικού τοίχου. Σ' αυτό στεγάστηκε το σχολείο του οικισμού μέχρι το 1954, οπότε μεταστεγάστηκε στο νεότερο διδακτήριο. Στη φωτογραφία στιγμιότυπο από τα σχολικά συσσίτια του Σχολείου.

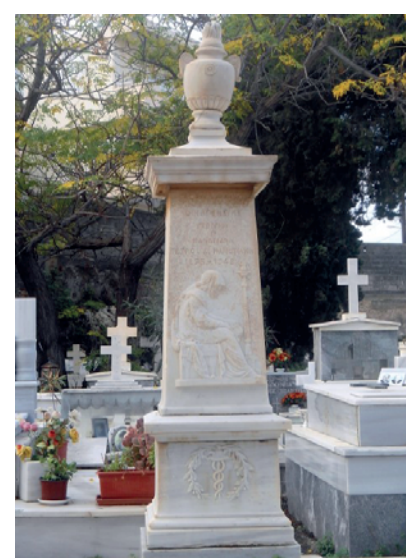
Προβολή-συζήτηση. Στα Ρούστικα στις 13.00 το μεσημέρι θα πραγματοποιήσουμε την καθιερωμένη προβολή εικόνων, με στοιχεία για την εκπαιδευτική ιστορία και των άλλων οικισμών του δυτικού Ρεθύμνου: Ατσιπόπουλο (αρρνεναγωγείο προ του 1844, παρθεναγωγείο 1899), Γωνιά (1850), Γεράνι (1880), Γάλλου (1850), Κάστελλος (1917), Πάνω και Κάτω Βαλοσαμόνερο (1911 και 1917), Πάνω και Κάτω Μαλάκι (1903 και 1889, φωτογραφία), Σαϊτούρες (1916), Καλονούχτης (1918), Μυριοκέφαλα (1889), Μαρουλού (1937), Κάτω Πόρος (1918), Βιλανδρέδο (1889), Βελονάδο (1967), Αρολίθι (1900), Μούντρος (1874), Επισκοπή (αρρνεναγωγείο προ 1850, παρθεναγωγείο 1899, ελληνικό 1878), Αρχοντική (ελληνικό 1878 και δημοτικό 1889), Άγιος Ανδρέας (1952) και Καρωτή (1929). Στην προβολή θα γνωρίσουμε επίσης τα 47 διδακτήριά τους, μερικά από τα οποία σήμερα δεν σώζονται.

Ανδρών και γυναικών επιφανών: Ξενάγηση στο παλιό κοιμητήριο του Ρεθύμνου. Τα παραπάνω ισχύουν για τον αυριανό εκπαιδευτικό περίπατο. Την προσεχή **Τετάρτη 11 Οκτωβρίου** θα πραγματοποιήσουμε ακόμα έναν περίπατο με τις «Ημέρες Ρεθύμνου», ασυνήθιστο οπωδήγησε αυτόν, σ' ένα ανοιχτό μουσείο αλλά και τοπίο της πόλης, το παλιό κοιμητήριο του Αγίου Κωνσταντίνου. Θα μάθουμε για την ηλικία του, που ξεπερνά τους τρεις αιώνες, και θα γνωρίσουμε την ιστορία της Μονής που είχε προϋπάρξει στον χώρο, το όνομα της οποίας «Παναγία Μεσαμπελιτίσσα» ακούγεται μέχρι σήμερα.

Θα διαπιστώσουμε ότι το τρίκλιτο καθολικό της Μονής έχει αρχίσει να ανακαλύπτεται από την αρχαιολογική υπηρεσία με ανασκαφή του δαπέδου του υπάρχοντος ναού. Θα συνεχίσουμε στη συνέχεια το περίπατό μας στους τάφους, από τους οποίους θα σταθούμε σε ορισμένους. Θα επιλέξουμε τάφους με αξιοσημείωτο γλυπτικό διάκοσμο, επιτύμβιες πλάκες, στήλες με γλυπτική επίστεψη και προτομές (Μανουσάκη, Μαρουλιανού, Σαριδάκη, Δερμιτζάκη, Μακρυγιαννάκη κ.ά.), αλλά και τάφους δίπατους (Κοκονά, Αντωνακάκη κ.ά.).

Θα σταθούμε επίσης μπροστά σε τάφους προσώπων ιστορικού ενδιαφέροντος (Ρώσων αξιωματικών και στρατιωτών, Κοβλάσκι), σε τάφους επιφανών Ρεθymiωτών (Ζαχαρίου, Γερακάκη, Πετυακίδων, Χατζηγγιργόρων, Μοάτσων κ.ά.), σε τάφους με συγκινητικά επιγράμματα (Σκουλουδη κ.ά.) και σε τάφους Ρεθymiωτών που άξιζαν καλύτερη τύχη από εκείνη που τους επιφυλάχθηκε από τους εγγιγόνους (γιατροί Ρολόγης και Σαουνάτσος). Θα είναι ένας περίπατος στον οποίο η ιστορία συναντιέται με τη μνήμη και την τέχνη, σ' έναν τόπο γαλήνης και ηρεμίας. Για να τις διατηρήσουμε, θα δεχτούμε μικρό αριθμό περιπατητών, οι οποίοι θα πρέπει να δηλώσουν συμμετοχή στο τηλ. 6974026196. Σε περίπτωση αυξημένου ενδιαφέροντος, ο περίπατος θα επαναληφθεί.

* Ο Χάρης Στρατιδάκης είναι Δρ. Παιδαγωγικής-ιστορικός ερευνητής-συγγραφέας, strharis@yahoo.gr, 2831055031